Leto LXXV., št. 189 Spedizione in abbonamento postale. Poštnina plačana v gotovini. Ljubljana, petek 20. avgusta 1943 Cena 50 cent.

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINIJEVA ULICA 6. — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26. — Izhaja vsak dan opoldne. — Mesečna naročnina 11.— lir.
Račun pri poštno čekovnem zavodu: Ljubljana štev. 10-351
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase za Kraljevino Italijo in inozemstvo: UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A., MILANO
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A., MILANO.

Napadi torpednih letal na sovražno brodovje

3000 tonski parnik potopljen, 25 ladij s 100.000 tonami poškodovanih — Priznanje Kr. mornarici

Vrhovno poveljništvo. Vojno poročilo št. 1181:

V bitki za Sicilijo, ki so jo tako žilavo bojevale italijanske in nemške divizije, zasluži posebno omembo napor mornarice in letalstva, ki sta se odlikovali bodisi v teku bojev, bodisi v težavni fazi izpraznitve otoka.

Luko v Bizerti so bombardirala nemška letala. Potopljen je bil parnik 3000 ton, 25 ladij s skupno 100.000 tonami je bilo poškodovanih.

Naša torpedna letala so pri Bizerti napadla konvoj in torpedirala neko trgovsko ladjo v bližini rta Passero.

V letalskih bojih so naši lovci sestrelili 5 »Spitfirov«, 2 nadaljnji letali pa sta strmoglavili, zadeti od strelov nemških lovcev. S teh poletov se 3 naša letala niso vrnila.

Sovražnik je izvršil polete nad kraje v pokrajinah Reggio Calabria, Neapelj in Cagliari. Obrambne baterije so uničile 1 letalo, ki se je zrušilo v morje v bližini S. Antioca. General Ambrosio.

*

Berlin, 19 avg. s. Nemška poluradna agencija poroča, da so skupine nemških bojnih letal v noči od srede na četrtek zopet napadle z bombami velikega kalibra pristaniško področje Bizerte. Po dosedanjih vesteh je bilo zadetih najmanj 12 trgovskih ladij, nekatere od njih so bile hudo poškodovane.

Ogromne angloameriške izgube na Siciliji

Berlin, 19. avg. s. Iz pristojnega vojaškega vira objavljajo prve pregledne podatke o vojni na Siciliji ter o prevozu italijansko-nemških čet in vojnega materiala s Sicilije na celino. Gre za prevoz 17.000 ton streliva, vojnih potrebščin, živeža, goriva ter raznih oprem in naprav. S Sicilije so odpeljali 9.600 motornih sredstev, 100 topov in 47 tankov. Transportiranih je bilo nadalje 35.000 vojakov in 4.500 ranjencev. Niti en ranjenec ni ostal na otoku. Vse te čete in vse potrebščine so bile odpeljane z neštevilnimi majhnimi in najmanjšimi ladjami ter edinicami, ki so lahko ušle budnosti nadmočne nasprotne letalske sile.

Glede izgub, ki so jih osne čete zadale Anglo-američanom, so se iz istega vojaškega vira objavili naslednji pregledni podatki: Oddelki vojske so zajeli ali uničili 400 tankov, 63 topov, 69 izkrcevalnih ladij in eno korveto. Upoštevajoč tudi visoko število mrtvih, se smatra, da so Angleži in Američani izgubili eno tretjino efektivov 15 divizij. Edinice vojske so uničile 300 sovražnih letal, edinice mornarice 44 letal, protiletalsko topništvo pa 167 letal, skupno okrog 500 sovražnih letal.

Izgube sovražne mornarice kažejo naslednji podatki: letalstvo je potopilo 55 tovornih ladij z 247.000 tonami, hudo pa je poškodovalo 57 ladij z 270.000 tonami in se lahko računa z izgubo teh ladij. K tem izgubam je treba dodati izgubo 5 sovražnih trgovinskih ladij s skupno 38.000 tonami, katere so potopile edinice nemške vojne mornarice. Končno so Angloameričani izgubili eno križarko, 7 torpedovk, 3 motorne torpedne čolne, 2 korveti, eno spremljevalno ladjo in 7 izkrcevalnih ladij, katere so vse uničili letalstvo, protiletalsko topništvo in mornarica.

Izredno visoko število ranjencev med Američani

Berlin, 20. avg. s. DNB objavlja izjave narednika ameriške sanitete Allana Harrisona o izgubah ameriških čet med borbami na Siciliji. 16. t. m. je bil narednik ujet na področju Randazza. Poročal je, da so bile ceste z juga otoka proti Messini dosłovno natrpane z ranjenimi ameriškimi vojaki. Ker so bile izgube ameriških divizij mnogo večje od najbolj pesimističnih predvidevanj zavezniških poveljništev, niso mogle bolnišnice sprejeti vseh ranjencev, tako da ni bilo hiše v sto in sto sicilskih vaseh, ki ne bi morala sprejeti po nekaj ranjencev. Te izredno visoke izgube kažejo brez dvoma hrabrost branilcev, ki so v 40 dneh borbe navzlic tropski vročini, naporom in stalnemu bombardiranju angloameriških sil ostali neomajni. Ameriški vojaki so bili hudo zdelani z dolgimi marši. Mnogi izmed njih so imeli ranjene noge zaradi nagle izrabitve obutve.

Zmagovita letalska bitka nad Mesino

Berlin, 19. avg. s. Nemška poluradna agencija doznava, da so nemški lovci danes dopoldne nad Mesino zapletli v borbo skupino angloameriških lovskih letal, ki je bila mnogo močnejša po številu. Po dosedanjih vesteh je bilo sestreljenih najmanj 9 sovražnih letal.

Francoski poveljnik padel na Siciliji

Lizbona, 19. avg. s. Angleška poluradna agencija obvešča, da je med borbami na Siciliji padel poveljnik 19. armadnega zbora francoskih emigrantov Alois Maria Goeltz.

Rumunski list o Siciliji

Bukarešta, 19. avg. s. Rumunski tisk je danes objavil z največjim poudarkom poslanico maršala Badoglia Sicilijancem in poslanico Eksc. Orlanda. »Porunca Vremii« piše v uvodniku, ki je posvečen otoku: »Sicilija! Dežela, ustvarjena za glasbo, ljubezen in poezijo, dežela starih slavnih ostankov svetle preteklosti! Sicilija, dežela idil in trpeča dežela, nate mislimo danes s krvavečim srcem, na tvojih pet tednov borb in krvi. Na tvoji zemlji je bila vojna, ki se je končala. Ni pa konec Sicilije. Spomnimo se na številne vdore na otok. Po osvobodilnih rdečih srajcah so zdaj na Siciliji angleški, kanadski in ameriški vojaki, toda ti se bodo samo za trenutek odpočili v ogromnem okviru sicilskih barv, katere še noben slikar ni nikoli naslikal, kajti vedno so žive.«

OGROMNO DELO KR. MORNARICE MED OPERACIJAMI NA SICILIJI

Odlikovale so se vse vrste mornariških sredstev — Junaštvo, požrtvovalnost in sposobnost vsega moštva od poveljnikov do mornarjev

Rim, 19. avg. s. Agencija Stefani objavlja: Zopet je Kr. mornarica s tiho vedrostjo, ki ji je svojstvena, opravila med operacijami na Siciliji tako nenadomestljivo kakor mogočno delo z lahkim brodovjem, manjšimi edinicami, motornimi splavi, majhnimi parniki in oboroženimi jadrnicami, kakor je nalagala tesna vodna površina Messinske ožine in njene okolice. Delo Kr. mornarice je glede na številke in uspehe zares veličastnega obsega, z kolikor je med fazo prehranjevanja in odvajanja skrbela za prevoz ogromne množice moštva, orožja in potrebščin, tankov, motornih sredstev in vsakovrstne oskrbe.

Sovražno letalstvo, ki je bilo skoraj vedno po številu v premoči nad prometnimi morskimi potmi s Sicilijo, ni dalo 40 dni niti trenutka odmora ladjam in sredstvom, zlasti onim, ki so morala zaradi operativnih nujnosti pluti izven ožine same. Na morju in pristaniščih na odprtem morju ali ob obali so bile ladje in druga sredstva podvržene stalnemu napadanju podnevi in ponoči. Toda ladje in druga sredstva so se pod poveljstvom poveljnikov in mornarjev, zavedajočih se važnosti od njih zahtevane naloge, prekomejno žrtvovali z vedro in odločno disciplino, ne meneč se za napore, tveganje in izgube, katere jim je sovražnik neprestano zadajal.

Posebno omembo zasluži udejstvovanje motornih splavov, ki so pod poveljništvom najmlajših oficirjev zaradi posebne možnosti pristajanja na kateri koli točki obale, obvladovali z junaškim samozatajevanjem najhujše okliščine. Samo sovražno letalstvo, ki je tako zagrizeno in s tako mogočnimi sredstvi napadalo ogromni dotok in odtok orožja in vojakov, je moralo priznati, da ni sposobno streti ga spričo tolikega čudovitega odrekanja. Nič večjega uspeha niso imele sovražne ladje, ki so skušale večkrat prestreči promet.

Naše torpedovke in naše podmornice so budno stale na straži v bližini ožine. Podmornice so od prvega trenutka operirale v najbolj nevarnih vodah, kjer je sovražnik imel najlažjo igro in kjer je osredotočil svoja napadalna sredstva. Nad vse visok in junaški duh, s katerim so naše podmornice vrgle v boj, je dokazan ne samo z uspehi (potopljene: 1 križarka, 4 rušilci in dva parnika z 23.000 tonami, topedirane pa ena velika ladja, en rušilec in en parnik s 15.000 tonami), temveč predvsem z dejstvom, da se kar pet edinic ni vrnilo v oporišča na Siciliji. Motorni torpedni čolni, ki jih je bilo malo glede na zahtevane naloge, so vsako noč križarili kot zaščitnice in preprečevali vse sovražne ofenzivne sunke ter med drugim potopili en rušilec in en parnik z 9000 tonami. Ne meneč se za tveganje in nevšečnosti, so žrtvovali v borbi mnogo svojih najboljših ljudi.

Ogromno opustošenje sovražnih bombnikov v sicilskih pristaniščih še pred izkrcanjem, ki se je potem srdito nadaljevalo po pričetku izkrcanja, je edinicam in mornariškim sredstvom odvzelo primerna oporišča in jih prisililo, da so operirale skoraj vedno ob odprtih obalah, s čimer so se njih težkoče, trud in nevarnost postopale, so pa tudi podvrgle najstrožji kolavdaciji organizacijsko sposobnost in delo poveljnikov.

Vsi poveljniki mornarice na Siciliji, od najnižjih do najvišjih, so obvladovali s čudovito sposobnostjo in energijo najtežje položaje ter so vzdržali v najbolj nevšečnih okoliščinah, čeprav so jim bila na razpolago manjša sredstva, kakor bi bila potrebna. Številni poveljniki so, čeprav jim je bilo možno in so imeli pravico oddaljiti se, ostali do zadnjega trenutka na svojih mestih. Često so se borili ramo ob rami z mornarji, ko so okoliščine borbe vsilile, da so prevzeli kopno obrambo oporišč. Naj zadošča omemba dogodka v Augusti, ki je padla v štirih dneh junaške bitke z ogromno močnejšim sovražnikom, bitke, v kateri so se borile večinoma stotnije mornarjev, katerim na čelu je bil do zadnjega kontreadmiral Leonardi. Naj zadošča omemba Trapanija, kjer je kontreadmiral Manfredi, ki bi moral zapustiti mesto še pred angleškim izkrcanjem na Siciliji, ostal na svojem mestu in opravljal čudovito akcijo borečega se poveljnika. S svojimi močmi se je dolgo upiral sovražniku, ki je tudi tu obkolil s kopnega trdnjavo, ker si ni upal napasti jo z morja..

Tudi v tem ciklu vojne, kakor že v Libiji in v Tunisu in na vseh ostalih odsekih borbe, so trgovinske ladje, vodene po Kr. mornarici, vedno izpolnile svojo dolžnost, nudeč brez hrupa svoje dragoceno delo, ne meneč se za napade, poškodbe in škodo, ostajajoč do zadnje minute na prizorišču borbe. Pozabljeno tudi ni velikodušno delo bolniških ladij, ki so se neprestano žrtvovale, ne meneč se za ponovne letalske napade, ki jih je sovražnik proti vsem pravilom mednarodnega prava izvrševal, in ki so prevažale na celino italijanske in nemške ranjence.

Danes še ni mogoče objaviti številk, ki so nujno še nepopolne, toda že glede na to, kar je znano, se lahko trdi, da bodo, ko bodo objavljene, dokumentirale nedvoumno s svojo obsežnostjo, kako važno in veličastno je bilo v celoti delo Kr. mrnarice pri operacijah na Siciliji.

Delež nemške mornarice

Berlin, 19. avg. s. Mednarodna obveščevalna agencija poroča o deležu edinic nemške vojne mornarice pri varstvu konvojev in v borbi proti angleško-ameriški vojni in trgovinski mornarici med vojno na Siciliji in naglaša, da so te edinice potopile 1 križarko, 2 rušilca in 5 tovornih ladij s skupno 38.000 tonami. Nadaljnja križarka, 1 rušilec in 2 tovorni ladji s približno 13.000 tonami so bile torpedirane in poškodovane tako hudo, da se lahko računa z izgubo večine. Lahke edinice nemške vojne mornarice so sestrelile 44 angleških in ameriških letal. Glede uspehov nemškega protiletalskega topništva med borbami na Siciliji se doznava, da je topništvo potopilo 3 sovražne motorne torpedne čolne, 2 korveti in znatno število sovražnih izkrcevalnih edinic, ki so skušale obkoliti italijansko-nemške sile ob severni obali in v odseku Katanije. Protiletalsko topništvo nemškega letalstva je nadalje poškodovalo 3 križarke in 1 rušilec ter uničilo 12 sovražnih tankov, 42 oklopnih voz in 70 motornih vozil s strelivom, gorivom in vojnimi potrebščinami. Nemško protiletalsko topništvo je sestrelilo 167 letal.

Občuten sovjetski poraz na kubanskem predmostju

Velik uspeh nemških in rumunskih čet — Tudi na vseh ostalih odsekih so bili sovjetski napadi gladko odbiti — Rdeča vojska je v sredo izgubila 284 tankov

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 19. avg. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

V peti obrambni bitki na kubanskem mostišču, pričeti 16. julija, so nemške in rumunske čete pod poveljstvom generalnega maršala v. Kleista in generala pionirjev Jenickeja do 12. avgusta v trdovratnih bojih odbile trajne prodorne poskuse 17 sovjetskih strelskih divizij, 2 oklopnih brigad in 3 oklopnih polkov ter prizadele sovražniku zelo velike krvave izgube. Pri tem obrambnem uspehu je bilo udeleženo nemško letalstvo pod poveljstvom generala Allersteina in rumunsko letalstvo pod poveljstvom generala Georgiua.

Na fronti ob Miusu je sovražnik pri Kujbiševu po močni topniški pripravi iznova prešel k napadu. Pri Izjumu je sovražnik z močnimi silami še nadalje poskušal doseči prodor. V obeh odsekih so naše čete v sodelovanju z letalstvom in rumunskimi bojnimi letali krvavo odbile v trdovratnih bojih sovražne napadalne valove.

Na bojišču pri Bjelgorodu se nadaljujejo trdovratni in za sovjetske čete nadvse žrtev polni boji. Nad 100 oklopnih vozil in napadalnih topov je bilo tukaj sestreljenih.

V srednjem odseku fronte boljševiki nadalje napadajo s spremenljivo močjo. Vsi poskusi sovražnika, da bi prodrl naše postojanke, so se izjalovili.

Tudi pri Stari Rusi in pri Ladoškem jezeru so se ponesrečili vsi sovjetski napadi z najtežjimi izgubami.

Nemški gorski lovci so v odseku pri Lugiju vrgli tudi včeraj napadajočega sovražnika z velikimi izgubami nazaj.

V letalskih bitkah je bilo brez nastne izgube sestreljenih 21 sovražnih letal. Dne 18. avgusta je izgubila sovjetska vojska 284 oklopnih voz. V zadnjih dveh dneh je izgubila 168 letal.

Zaščitne edinice vojne mornarice so potopile v noči na 18. avgusta na Azovskem morju dva sovjetska motorna topničarska čolna.

Na morju pri Ribiškem polotoku so nemška brza bojna letala potopila 4 sovjetske obalne tovorne ladje, natovorjene z oskrbovalnim materijalom.

V času od 10. julija do konca bojev 17. avgusta so prizadeli na področju Sicilije oddelki vseh vrst vojske in oborožene sile ameriško-britanski vojski težke izgube. Poleg visokega števila ujetnikov so izgubili Britanci in Američani tretjino uporabljenih čet za mrtvih in ranjenih. Uničenih ali zaplenjenih je bilo 383 oklopnih voz in tankov, 63 topov vseh vrst, 652 letal in 11 tovornih jadrnic. Potopljenih je bilo 61 pretežno z moštvom in vojnim materijalom natovorjenih transportnih ladij s skupno 290.100 br. reg. tonami, 1 križarka, 7 rušilcev, 3 korvete in številni motorni topničarski čolni ter manjše bojne ladje. Nadaljnjih 59 tovornih ladij s skupno 278.750 br. reg. tonami je bilo v istem času tako težko poškodovanih, da je mogoče računati z njihovo izgubo.

V prvih dveh tednih avgusta je bilo s Sicilije na kopno z majhnimi ladjami prepeljanih okoli 17.000 ton municije in prtljage, skoro 10.000 avtomobilov, kakor tudi vse nemške in italijanske čete z vsem orožjem in vojnimi potrebščinami. Nazaj pripeljanih je bilo končno nad 4000 ranjencev. Majhne transportne ladje so pri prevozu setrelile skupno 48 sovražnih letal.

Oddelki nemških bojnih letal so včeraj ponoči dosegli pri napadu v vodah pri Bizerti bombne zadetke na eno vojno ladjo, 25 transportnih ladij z nad 100.000 br. reg. tonami in več izkrcevalnih ladjah.

V Mesinski ožini je protiletalsko topništvo sestrelilo 7 sovražnih letal.

V zori današnjega dne je prišlo pred nizozemsko obalo do bitke med zaščitnimi edinicami nekega našega konvoja in britanskimi brzimi čolni. Sovražnik je izgubil pri brezuspešnem napadu en brzi čoln, trije nadaljnji pa so bili s topovskimi zadetki poškodovani.

Med oboroženimi izvidniškimi in lovskimi poleti nad Atlantikom so zanetila nemška bojna letala požar na sovražni trgovski ladji s 5000 br. reg. tonami in sestrelila štiri britansko-ameriške bombnike, med njimi dva velika hidroplana.

Včeraj ponoči je bilo pri motilnih poletih maloštevilnih sovražnih letal nad obmejnim zapadnim ozemljem Nemčije sestreljeno eno sovražno letalo.

Ob francoski obali pregnane angleške ladje

Berlin, 19. avg. s. Nemške obalne baterije na rtu Gris Nez so streljale danes okrog 16. ure na skupino angleških pomorskih edinic, ki se je približevala francoski obali, in jo zadele z nekaj dobro merjenimi salvami. Sovražne edinice so se takoj skrile za umetno meglo in se vrnile proti zapadu.

Kallay o politiki in ciljih Madžarske

Budimpešta, 19. avg. s. Na praznik sv. Štefana, prvega kralja Madžarske, je imel predsednik ministrskega sveta Kallay po radiu zanimiv govor. Govoril je o pomenu praznika sv. Štefana, kralja, ki je dal življenje in svobodo madžarskemu narodu s tem, da ga je približal luči Rima in ga spreobrnil v katoličanstvo. S tem dejanjem ogromne važnosti je prvi kralj Madžarske pokazal madžarskemu narodu pot, po kateri naj hodi, ki je pot obrambe krščanske omike, prihajajoče iz Rima. Sv. Štefan je zagotovil Madžarski državno obliko. Madžarska noče nikogar obvladovati, pa tudi noče biti obvladana. V tem izredno važnem trenutku, ko grozijo vojne iskre, katerih nismo mi zanetili, tudi naši državi, je potrebno, da so vsi Madžari zedinjeni. Zedinjeni morajo biti ne samo za premaganje sedanjih težav, temveč tudi za sodelovanje pri obnavljanju Evrope po vojni. Iz teh razlogov so državi potrebni mir, disciplina in močna vojska. Izven države potrebujemo razumevanje objektivnih prijateljev. Samo to in nič drugega in s tem bo zmagala madžarska resnica.

Predsednik je nato naglasil, da se bo jutri proslavil sv. Štefan, ustanovitelj države, in Štefan Horty, branilec države. Tako bodo obenem proslavljeni praded, ustanovitelj domovine, ki ima tisočletno zgodovino, in junaški sinovi, ki jo branijo. Predsednik je nato pozval narod, naj ne verjame lažnim prerokom, ter zaključil svoj govor takole: »Prevzemam odgovornost, da me nič na tem svetu ne bo moglo spraviti s poti, po kateri sem doslej vodil državo, prevzemam jo pa tudi v tem smislu, da ne bom dovolil, da bi moj narod krenil s poti madžarstva, zvestobe in reda.«

Regent Horthy za madžarske borce na vzhodu

Budimpešta, 19. avg. s. Madžarski regent Horthy se je v pismu na predsednika ministrskega sveta Kallaya obrnil s posebno ljubeznijo do madžarskih borcev, ki so na bojiščih vzhodne fronte branili domovino in visoko držali izročila hrabrosti madžarske vojske. Regent poziva predsednika, naj izvrši vse potrebne ukrepe, s katerimi bo odlikovanim vojakom zagotovljena in zajamčena bodočnost v mirnem času. Vojakom, pripadajočim kmetijstvu, bo dodeljena zemlja, ostali pa bodo v mestih deležni velikih olajšav v trgovini ali v državni upravi.

Vojna na Pacifiku

Tokio, 19. avg. s. Iz pristojnega vira se doznava, da so japonske sile v zadnjih tednih potopile ali poškodovale razen 141 prevoznih ladij tudi 31 pomorskih vojnih edinic Amerike. V isti dobi je bilo sestreljenih 80 sovražnih letal.

Tokio, 19. avg. s. V tukajšnjih mornariških krogih omenjajo, da je borba za južni Pacifik med japonskimi in ameriškimi silami stopila v novo fazo zaradi izkrcanja ameriških čet na otoku Vella Lavelle. Žarišče te borbe so postojanke na Rendowi in na Novi Georgiji. Američani morajo obvladovati hude težkoče, ker so japonska močna oporišča v bližini in ker morajo oskrbovati čete po zelo dolgih poteh. To bo zmanjšalo borbeno moč ameriških sil na otoku. Japonski mornariški krogi predvidevajo, da bo borba v Južnem Pacifiku postajala vedno bolj ostra in prišlo bo do gigantskih spopadov, v katerih bodo sovražne sile podvržene hudi preizkušnji.

Tokio, 18. avg. s. Z nekega oporišča v južnem Pacifiku se doznava, da so japonske letalsko-pomorske sile v sodelovanju s kopnimi ednicami na Novi Georgiji ponovno bombardirale v noči od 15. na 16. t. m. sovražne postojanke na Mundi. Važni vojaški objekti so bili zadeti in v sovražnih napravah je nastala zelo velika škoda.

Pričetek šolskega pouka

Rim, 18. avg. s. Zaradi sedanjih izrednih okoliščin je minister za narodno vzgojo odredil, da se bo za ugotovitev rednega delovanja šol pričel pouk v osnovnih, srednjih in višjih šolah v šolskem letu 1943/44 v ponedeljek 11. oktobra. Vpisovanje se bo pričelo 1. septembra in se končalo 5. oktobra.

Zmede in spori med „zavezniki“

Stalinovo zadržanje vzbuja med Angleži in Američani vedno večjo nervoznost in nezaupanje

Stockholm, 18. avg. s. Po vesteh, ki prihajajo iz Kanade v London, se kaže, da se nahaja konferenca v Quebecu v najbolj zanimivi fazi. Po prihodu predsednika Roosevelta s posebnim vlakom iz Washingtona so se posvetovanja takoj nadaljevala. Roosevelta je spremljal Hopkins Harriman, ki upravlja urad za najemanje in posojevanja. Zdi se, da bo prišel v Quebec tudi Cordell Hull. Neki londonski list je objavil, da vlada to pot glede zavezniške konference najbolj neprodorna tajnost. Nihče ne more zvedeti niti za dnevni red konference. Zadržanje Sovjetske zveze je najbolj strah zbujajoče vprašanje. Roosevelt in Churchill sta v Quebecu zaposlena z zelo važnimi odločitvami. Stalin pa je ostal v Kremlju brezbrižen glede vsega, kar se dogaja in nihče ne more reči, ali odobrava pobudo za konferenco, ali je pripravljen sprejeti njene sklepe ali bo še v naprej odklanjal sleherno obveznost.

Bern, 19. avg. s. Švicarski tisk se bavi z uvodnikom moskovskega lista »Krasnaja zvezda«, ki objavlja prvi sovjetski komentar o konferenci v Quebecu. Glasilo rdeče vojske se skrbno ogiblje vseh političnih predmetov, ki so jih razpravljali v Quebecu, ter zatrjuje, da bi bil edini uspeh konference, ki bi zanimal Sovjetsko zvezo odločitev o ustvaritvi druge fronte v zapadni Evropi. Sovjetski list zatrjuje, da se iz nemških čet, ki so poklicane iz rezerve na rusko fronto, da sklepati, da se Nemci ne nadejajo odločilnih operacij v najbližjem času. »Krasnaja zvezda« dodaja, da Nemčija še vedno zbira vse svoje sile proti rdeči vojski, ki že dve leti nosi sama vso težo vojnih operacij.

Stokholm, 19. avg. s. Londonski dopisnik lista »Svenska Dagebladet« poroča, da je potovanje Edena v Moskvo, o katerem so zadnje čase mnogo govorili, dokončno sklenjeno in pričakujejo v Moskvi Edena z veliko nestrpnostjo. V političnih krogih so prepričani, da izmed vseh britanskih državnikov nobeden ni primernejši za slično poslanstvo kakor zunanji minister Eden, ki uživa v Moskvi vsesplošne simpatije. To bo njegovo tretje potovanje v sovjetsko prestolnico in mnogi trdijo, da ga bo na potovanju kot predstavnik Amerike spremljal Sumner Welles.

Lizbona, 19. avg. s. Iz Washingtona poročajo, da kroži vest o naraščajočem trenju med Cordellom Hullom in Sumnerjem Wellesom. Po poročilih lista »Saint Louis Dispach«, naj bi Hull nujno zahteval od Roosevelta Wellesovo odstranitev kot državnega podtajnika zaradi njegovega preobsežnega vmešavanja v pravice svojega šefa.

Inseriraj v „Slov. Narodu“

Gospodinje se pripravljajo na zimo

Ljubljana, 20. avgusta.

Gospodinje so se tudi letos začele skrbno pripravljati na zimo. Izpopolnjujejo zimske zaloge živil, ki jim jih dajejo vrtovi in sadovnjaki. V zadnjih letih so se ljudje navadili mnogo bolj ceniti svoje pridelke in zato je bilo že lani zelo dobro uporabljeno skoraj vse pridelano sadje, da ga ni segnilo toliko kakor včasih. Razen tega so začeli ljudje tudi bolj vestno uporabljati povrtnino. Vsekakor so pa lani nasušili največ sadja; sicer so začeli sušiti ter konservirati tudi zelenjavo in sočivje, vendar je sieherni, ki je imel kaj sadnega pridelka, raje sušil sadje. Sadjarski strokovnjak A. Skulj, ki pozna razmere, je zapisal v zadnji številki »Sadjarja in vrtnarja«, da je bilo lani jeseni pri nas nasušenega toliko sadja kakor še nobeno leto prej. Hkrati nam strokovnjak nudi nasvete za sušenje sadja letos. Tudi letos je sadna letina povoljna. Sicer ni tako zelo dobra, kakor je bila lani, vendar bo pridelanih precej jabolk. Prav zaradi tega, ker ne bo tako obilnega pridelka, moramo letos še tem bolj razumno uporabiti vse pridelano sadje.

Uredništvo »Sadjarja in vrtnarja pripominja k Skuljevemu prispevku o sušenju sadja brez sušilnic, da so lani nekateri sadjarji sušili sadje v podstrešjih, pod vročimi etern'tnimi in podobnimi strehami. V suhem toplem zraku, zlasti še na prepihu, se sadje sorazmerno hitro ter uspešno suši. Podstrešja so pa tudi primerna za sušenje zelenjave, stročjega fižola, paradižnikov, korenja, zdravilnih zelišč in gob. Potrebno je le, da pridelke dobro očistimo, sortiramo in primerno razrežemo, potem pa razgrnemo na primerno podlago, na papir, tako da se ne umažejo.

Sadjarske in vrtnarske podružnice so lani nasušile mnogo jabolk in hrušk, in sicer v posebnih sušilnicah. Sušilnice so obratovale marsikje noč in dan do trde zime, kakor pravi pisec v »Sadjarju in vrtnarju«. Nasušili so toliko sadja, da ga je bilo prvič naprodaj več na ljubljanskem živilskem trgu. Vse nasušeno sadje seveda ni prišlo v prodajo. Največ so ga porabili pridelovalci doma, odnosno so ga shranili za najnujnejše potrebe.

Letos bo treba sušiti sadje vsaj tako skrbno kakor lani. Kjer imajo sadne sušilnice, se bodo lahko lotili sušenja tem uspešneje, ker imajo že dovolj izkušenj od prejšnjih let. Sicer bo pa treba sušiti sadje tam, kjer sušilnic nimajo. V malih gospodinjstvih, kjer ni mnogo sadnega pridelka, ali, kjer sadje celo kupujejo za sušenje, bodo pač tudi letos sušili na improviziranih sušilnicah, to se pravi v pečicah štedilnikov, na krušnih pečeh itd. Sadje se precej dobro suši ob lepem vremenu, dokler še ne nastopi hladnejše jesensko vreme, na soncu. Lani so mnogi posušili precej sadja na soncu. To sušenje je sicer precej zamudno, a je najbolj poceni, ker zanj ni treba kuriva. Sicer pa lahko sadje sušimo delno na soncu, delno v pečicah, pečeh in na pečeh. V starih časih so pri nas ljudje sušili sadje v sušilnicah za lan, še dandanes pa kmetje posuše precej sadja v krušnih pečeh, žal pa nekateri niso pri tem dovolj previdni, ter sadje posmode ali ga posuše neenakomerno. Na pečeh in v njih je sušenje bolj higienično, če je sadje razprostrto na posebnih lesah. Strokovnjak nudi navodila, kako si lahko napravimo lese sami, in sicer iz lesenih okvirjev poljubne velikosti. Na nje napnemo pocinkano mrežo. Dno les pa lahko napravimo tudi iz 1.5 cm širokih in 0.5 cm debelih letvic, ki jih pritrdimo v razdalji pol centimetra. Da je dno bolj trdno, ga okrepimo še z nekaj prečnicami. Prav dobro dno lahko spletemo iz obeljenih vrbovih šibic, mladik srobota ali iz leskovih viter.

DNEVNE VESTI

— **Novi komisar milanske pokrajine.** Namestu Franca Marinottija, ki se je odpovedal predsedstvu pokrajinske uprave v Milanu, je bil imenovan na njegovo mesto v svojstvu prefektovnega komisarja prof. Srečko Vinci, profesor statistike na milanskem vseučilišču.

— **100.000 lir za turinske oškodovance.** Hranilnica v Astiju je namenila vladnemu predsedniku znesek 100.000 lir, ki jih je vladni predsednik določil v prid oškodovancem zaradi zračnih napadov na Turin.

— **Komisar pokrajinskega Dopolavora v Trstu.** Z odlokom triestinskega prefekta je bil imenovan za komisarja pokrajinskega Dopolavora v Trstu prefektovni svetnik dr. Ivan Basioli, ki je že prevzel svoje posle.

— **Spodnještajerske novice.** V Mariboru sta umrla sin nameščenca Anton Strašek iz Spodnjih Hoč in hčerka tkalke Jerica Pšeničnik iz Maribora. — V Sevnici je umrla baronica Hoschek von Mühlheim, rojena Kiesselwetter. Doživela je častitljivo starost 80 let. — V Mariboru je bilo v prvi polovici avgusta 97 rojstev, 59 smrtnih primerov in 23 porok. — Na bojišču so padli lovec Adalbert Ratej iz Ponikve, grenadir Josip Schauer iz Rečice v Savinjski dolini, vojni prostovoljec Ludvik Glatz iz Dežna ter višji grenadir Marko Kaloh iz Device Marije v Brezju pri Mariboru. — Restavracijo pri »Pošti« v Mariboru prenavljajo. Zaradi tega bo restavracija, ki jo vodi Neža Schweinsger, do 29. avgusta zaprta. — Prenehale so poslovati zadruge »Učiteljski dom v Mariboru«, »Vajeniški dom v Mariboru«, »Zadruga državnih uslužbencev za nabavo stanovanj v Mariboru« ter »Dom avtomobilistov, zadruga z omejenim jamstvom, v Mariboru«. — V Mariboru je umrla zasebnica Terezija Mesarič, ki je doživela 81 let. Nadalje sta umrla v Mariboru mestni uslužbenec Friderik Leskovar in 70-letna hišna posestnica Frančiška Cerinšek, rojena Potočnik. — 79. rojstni dan je praznoval nadučitelj v pokoju Josip Schatz, ki je pred prejšnjo svetovno vojno več desetletij služboval pri Sv. Lovrencu pri Mariboru.

— **Trojčki.** 35letna Helena Romiti iz Pizzale pri Vocheri je rodila trojčke, od katerih je eden umrl. Vseh živečih otrok je sedaj sedem.

IZ LJUBLJANE

Prodaja mesa

Pokrajinski Prehranjevalni zavod sporoča, da bodo v soboto 21. avgusta t. l. potrošniki lahko dobili pri svojih običajnih mesarjih proti odvzemu odrezka »711« živilskih nakaznic, izdanih od Mestnega poglavarstva v Ljubljani za mesec avgust **70 gr govejega mesa.** Delitev se bo pričela ob 7. uri.

*

—lj **Rdeči križ poroča: Do nadaljnjega je ukinjeno vsako pošiljanje paketov izven Ljubljanske pokrajine.**

—lj **Eden najbolj vročih dni** letošnjega poletja je bil včerajšnji. Popoldne se je ogrelo na 32 stop. Ljudem se je zdelo še tem bolj vroče, ker ni bilo vetra. Nebo je ostalo ves dan jasno brez oblačka. Zdi se, da je zopet zavladal stari vremenski režim, ki je nastopil že lani, ko so se vrstili dolgi meseci lepega vremena. Letos je bilo bolj vroče samo enkrat, 4. avgusta, ko je maksimalna temperatura dosegla 32.8 stop. Lepo vreme bo menda še trajalo, ker je zračni tlak še sorazmerno visok. Včeraj opoldne je sicer začel popuščati ter je bil davi za milimeter nižji, a davi je barometer kazal tendenco k dviganju. Današnja minimalna temperatura je bila sorazmerno visoka, čeprav je bilo jutro megleno; znašala je 14.8.

—lj **Nesreče.** V zadnjih dneh so se ponesrečili naslednji ponesrečenci, ki se zdrave v ljubljanski bolnišnici: Vinko Žnidaršič, 35 letni sin posestnika iz Zdenske vasi, se je v gozdu pri delu ranil na desnici. — Marija Zust, 55 letna žena delavca iz Logatca si je pri padcu z voza zlomila levo nogo. — Na vile se je nsadil Jože Šajn, 18 letni sin posestnika iz Cerknice, ko je pri spravljanju sena padel z voza. Vile so se mu zabodle v desno prsno stran. — Mlatilnica je zdrobila prste desnice 15 letnemu sinu posestnika iz Polhovega gradca Antonu Koširju. — Alfonz Gušič, 19 letni delavec z Ježice, se je ranil na desni nogi. — Rudolf Bohinc, 12 letni dijak iz Ljubljane, se je vsekal v desno nogo.

— **Oddaja drv.** Ker je zaloga drv na športnem prostoru SK »Ljubljane« na Ciril-Metodovi cesti pošla, odslej mestni preskrbovalni urad oddaja upravičencem drva samo še na mestni pristavi (žagana drva), na nekdanjem telovadišču »Sokola« v Trnovem (žagana drva), cela polena pa na športnem prostoru »Hermesa«, kar naj upravičenci upoštevajo, da ne bi zastonj hodili po drva na športni prostor SK »Ljubljane«.

— **Šmartinska cesta zaprta.** Mestni tehnični oddelek je v sredo 18. t. m. zaradi ureditve cestišča zapri Šmartinsko cesto od Kolinske tovarne do Središke ulice ter se zato razvija vozni promet ob Zeleni jami po Ljubljanski cesti, Središki ali Pokopališki ulici.

— V vročih dneh Vam pravi »Alpa« čaj krepi žilce in sveži telo!

ZAKONSKA COPATA

Mož: »Pomiri se draga moja žena, ti moje sonce, moja ljubezen, saj vem, da imam najboljšo ženo.«

Žena: »Vraga imaš!«

Janez Kocmur †

Ljubljana, 20. avgusta.

V četrtek je nenadno umrl za kapjo Janez Kocmur, nekdanji prvi ravnatelj Okrožnega urada za socialno zavarovanje v Ljubljani.

Janez Kocmur se je rodil 24. junija 1881. Prvotno se je posvetil trgovski stroki, potem je pa odšel prostovoljno k vojakom; služil je v Mostaru. Po številnih letih vojaške službe se je vrnil v Ljubljano, kjer je dobil uradniško službo v tobačni tovarni. Tam je ostal deset let, nakar je bil sprejet kot tajnik pri Okrajni bolniški blagajni v Ljubljani. Med svetovno vojno je služil kot računski podčastnik, po vojni je pa zopet nastopil službo pri Okrajni bolniški blagajni ter bil imenovan za ravnatelja.

Prva njegova naloga je bila, da je centraliziral vse bolniško zavarovanje v Sloveniji ter organiziral uradno poslovanje. Tako je bil položen temelj za ustanovitev Okrožnega urada za zavarovanje delavcev, leta 1922., ko je bilo uvedeno v državi centralizirano socialno zavarovanje delavcev s centralo v Zagrebu. Kocmur ni bil za takšno strogo centralizirano socialno zavarovanje. Po njegovem mnenju naj bi ostali okrožni uradi avtonomni, v zvezni centrali pa naj bi bili združeni le posli, ki so potrebni za varstvo načelne enotnosti in skupne sklade, nikakor pa ne končna likvidacija tekočih, zlasti bolniških dajatev.

Kocmur je bil prvi začasni ravnatelj Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani. Po dveh letih je bil premeščen v Zagreb k osrednjemu uradu, kjer je služboval do svoje upokojitve leta 1932.

Bil je izredno žilave narave in neumorno delaven. Deloval je tudi v ljubljanskem občinskem svetu, od imenovanja leta 1918, redno pa je bil izvoljen v občinski svet leta 1920. Po upokojitvi se je zopet naselil v Ljubljani. Nad deset let je zelo marljivo deloval v javnem življenju. S svojo izredno kritičnostjo in nadarjenostjo je pogosto z uspehom posegel v politično, socialno, gospodarsko in kulturno življenje, zlasti delavsko. Posebno se je odlikoval kot svetovalec v socialnih in delavskih vprašanjih delavstva, ki se je rado zatekalo k njemu. Znan je bil tudi kot dober govornik. Ustanovil je dve prosvetni delavski organizaciji v letih 1908 in 1912. Marljivo je deloval tudi kot publicist v delavskih listih in drugih revijah. Zelo zanimivo je pisal svoje spomine, kar sta mu omogočala zlasti njegov dobri spomin in bistrost duha. Njegove spomine so brali z užitkom mnogi in iz njih so zvedeli marsikaj pomembnega iz naše kulturne zgodovine polpretekle dobe.

Nemirnemu duhu pokojnika želimo blag pokoj, družini pa izrekamo iskrene sožalje!

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

KINO MATICA Telefon 22-41

Ljubezenska drama slavne pevke in letalskega častnika. Prepričljiva moderna vsebina, lepe pesmi in velike plesne revije

VELIKA LJUBEZEN

V glavnih vlogah trije ljubljenci občinstva: **Zarah Leander, Viktor Staal, Paul Hörbiger**

Predstave ob 16.30 in 19. uri

KINO SLOGA Telefon 27-30

Vrsta najboljših filmskih umetnikov v velezanimivem filmu

POPLAH

Umberto Melnati, Maria Mercader, Clara Calamai, Andrea Checchi, Carlo Campanini, Eugenia Zaresca

Predstave ob 14., 16. in 18. uri

KINO UNION Telefon 22-21

Sijajna burka, ki bo izzvala burjo prisrčnega smeha

Macario

DEČKO Z ZAPADA

Tajni ljubavni sestanki s hčerko svojega dednega sovražnika. Ugrabljen od roparjev, mučen in v zadnjem hipu pomotoma rešen. Junak dneva, ki z zvijačo premaga vse nasprotnike in doseže zaželjeno spravo

Predstave ob: 16.30 in 18.30 uri

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Petek, 20. avgusta: Bernard.

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Velika ljubezen.
Kino Sloga: Poplah.
Kino Union: Dečko z Zapada.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Dr. Kmet, Bleiweisova cesta 43, Trnkoczy ded., Mestni trg 4; Ustar, Šelenburgova ul. 7.

Naročite se na romane DK!

Švica se je iznebila zloglasnega pustolovca in sleparja

Končno se je Švica iznebila zloglasnega pustolovca in tihotapca. Dolgo vrsto let je lahko opravljal mednarodni finančni slepar Camillo Castiglioni svoje temne kupčije v Švici. To je bilo mogoče le zaradi tega, ker je bil pod zaščito vplivne švicarske osebnosti, ki je igrala v švicarskem javnem življenju veliko vlogo. Ta osebnost je sodelovala pri raznih Castiglionijevih finančnih operacijah. Posledice so bile neogibne. Ta osebnost je izgubila zaradi teh temnih poslov svoj poslanski mandat in tudi svoj vplivni položaj v stranki.

30 let je Castiglione lahko ribaril v kalnih vodah švicarskega podzemlja. Že leta 1917 je vzbudil veliko pozornost na dražbi Kaufmannovih umetnin v Berlinu. Popis umetnin je vseboval najbogatejše mednarodne umetnostne zbirke. Sami vojni bogataši in veriižniki so se lahko potegovali zanje. Kupec je bil Castiglione. Za sliko nekega francoskega mojstra je plačal »samo« 230.000 mark.

Nekaj let pozneje se je zloglasni Castiglione zopet pojavil na dražbi. Toda to pot ne kot kupec. Zaradi dolgov so bile prodane na tej dražbi številne njegove dragocenosti za zneske, ki so bili globoko pod vrednostjo njegoveh dragocenosti. Cenili so njihovo vrednost na 3 milijone angleških funtov, izdražbane pa so bile za skromen odstotek cenjenega iznosa. Castiglione se je pač, kakor mnogi njegove vrste in temnih nagibov znašel v hudih denarnih stiskah. Upniki so ga prisilili, da je moral prodati svoje stvari. Vrednost stvari, ki jih je imel, je bila prav pravljična.

Zanimalo vas bo: Kdo je ta človek? Rodil se je v Triestu kot sin rabina. Moral bi postati njegov naslednik. Toda Castiglionu ni bil všeč očetov poklic. Začel se je pečati s trgovinskimi in tihotapskimi začevami. Med prejšnjo svetovno vojno si je pridobil veljavno besedo v vodstvu tvornic Austro-Daimler, ki so dobavljale za vojsko. Sklenil je precej sijajnih kupčij. S pomočjo dunajskega aerokluba se je vrinil v ospredje avstrijske letalske industrije. Prevzel je ogromne dobave in stlačil v svoj žep ogromne zneske. S papirnimi kronami si je pivoščil najbolj drzne prevare. Zaradi prevar in temnih poslov je moral Castiglione končno pred sodišče. Toda časniki niso črhnili in niso napisali niti ene vrstice o tej aferi. Castiglione je imel še zmerom dovolj denarja, da je vodstva posameznih listov lahko podkupil, saj si je pri polomu Depozitne banke prislužil 40 milijonov češkili kron.

Castiglione se ni poboljšal. V Švici je nadaljeval s svojimi posli. Oškodoval je za visoke zneske številne švicarske podjetnike in državljane. Končno se je spustil tudi nad njegovo glavo Damoklejev meč. Izgnali so ga iz Švice, ki se je sedaj lahko globoko oddahnila.

Na strehah ljubljanskih hiš

Ljubljana, 20. avgusta.

V poletnem času, v mesecih kopanja in sončenja, ožive tudi strehe nekaterih ljubljanskih hiš. Gre predvsem za hiše v mestnem središču, ki imajo ravne strehe. Te hiše so bile sezidane šele v zadnjih letih in spadajo med najvišje. Starejše hiše in hiše na periferiji pa imajo po večini še vse strme strehe.

To življenje ostane vsakdanjim pasantom ljubljanskih ulic večinoma skrito. Le kdor se povzpne na nebotičnik, se lahko razgleda po sosednjih strehah, kjer se vsako popoldne sonči veliko stanovalcev tistih hiš. Nekatere strehe so zelo lepo urejene. Pravi cvetličnjaki krasijo zavetne kotičke. Drugod je po vsej strehi nasut pesek, ali pa je prekrita s pločevino odnosno drugim podobnim trpežnim materialom.

Razen za sončenje služijo ravne strehe izvrstno še v druge namene. Na eni izmed najvišjih ljubljanskih streh imajo urejeno napravo za sušenje perila. Nekateri stanovalci sušijo na soncu tudi razno sadje in sočivje. Za razvedrilo je prav tako poskrbljeno. V nekem ograjenem kotičku smo opazili celo mizo za namizni tenis, na neki bolj zavarovani strehi pa celo farmo malih živali. Kokoši in kunci. Živali pa niso posebno navdušene nad svojo prostostjo, posebno ker nimajo zelenja. Hodijo po debelem pesku kakor izgubljene.

Kaže, da so se stanovalcem takih hiš njihove strehe zelo priljubile. Vedno je na njih več obiskovalcev, ki v živahnih pomenkih iščejo odpočitka in zdravja, izpostavljeni sončnim žarkom. Hrušč mestnega prometa skoraj ne prodre do njih.

RADIO LJUBLJANA

PETEK, 20. AVGUSTA 1943

13.00: Napoved časa. Poročila v italijanščini. — 13.10: Poročilo Vrhovnega Poveljstva v slovenščini. — 13.12: Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. šijanec. — Simfonična glasba: 1. Beethoven: Simfonija v C-duru; 2. Glazunov: Serenada; 3. Carabella: Suita v D-molu. — 14.00: Poročila v italijanščini. — 14.10: Orkester vodi dirigent Segurini. — 14.45: Pisana glasba. — 15.00: Poročila v slovenščini. — 17.00: Napoved časa. Poročila v italijanščini. — 17.15: Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. šijanec, sodeluje tenorist Janez Lipušček: 1. Verdi: Traviata — arija Alfreda »Ah usoda, kako me izpreminja«; 2. Massenet: Manon Lescaut — sanje; 3. Wenninger: Fantazija Verdijevih oper; 4. Foerster: Gorenjski slavček — arija »Veselje in radost«. — 19.00: »Govorimo italijansko« — poučuje prof. dr. Stanko Leben. — 19.30: Poročila v slovenščini. — 19.45: Simfonični koncert vodi dirigent Ottavio Ziino, sodeluje pianistka Pina Pitini (prvi del). — 20.30: Napoved časa. Poročila v italijanščini. — 20.50: Simfonični koncert vodi dirigent Ottavio Ziino, sodeluje pianistka Pina Pitini (drugi del). — 21.15: Orkester vodi dirigent Barzizza. — 21.50: Koncert šramla »Ljubljana«: 1. Fučik: Otroci polka; 2. Dolinar: Mlada pota; 3. Langer: Babica; 4. Drahrer: Koračnica. — 22.15: znani duetl. — 22.45—23.30: Orkester vodi dirigent Petralia v odmoru (23.00): Poročila v italijanščini.

NA VSAK NAČIN

Žena: »Kaj praviš, stari, ali je bil tisti golob, ki je prinesel Noetu zeleno vejico, moškega ali ženskega spola?«

Mož: »Na vsak način moškega drugače bi ne mogel držati tako dolgo zaprtega kljuna.«

KLAVIR zelo dobre kakovosti, po možnosti z angleško mehaniko, kupim. Mogoča je tudi zamenjava proti doplačilu. — Ponudbe na oglasni oddelek pod »Dober klavir.«.

Razprava o železniški nesreči na ljubljanskem kolodvoru

Ljubljana, 20 avgusta.

Lani 10. decembra zjutraj okoli 8. ure je trčil krajevni potniški vlak Ljubljana—Zalog, sestavljen iz lokomotive, štirih potniških vagonov in službenega voza ob prihodu na ljubljansko postajo v dve lokomotivi, ki sta mu pripeljali po istem tiru nasproti. Ker so strojevodje vseh lokomotiv v zadnjem hipu silovito zavrli svoje stroje, trčenje ni bilo posebno močno. Materialna škoda je bila malenkostna. Poškodbe pa so dobili nekateri potniki, med katerimi je bilo največ železniških uradnikov, ki so se peljali v službo. Večina potnikov je v trenutku nesreče že stala in se pripravljala na izstop. Sunek jih je vrgel v steno. Nekaj je bilo laže poškodovanih, šden se je pa celo onesvestil. Dva ponesrečenca sta se morala zateči v zdravljenje v bolnišnico.

Uvedena preiskava o odgovornosti za trčenje je pozvala k zaslišanju vse vlakovno osebje, strojevodji obeh lokomotiv, prometnega uradnika in službujoče kretničarje. Vsi so navajali tehtne razloge v svojo razbremenitev. Zaključek je bil, da se je vsa odgovornost za trčenje naprtila strojevodji potniškega vlaka F. P. Na odgovor ga je poklicalo tudi državno tožilstvo, ki ga je obtožilo prestopka po § 207. in zločinstva po § 208. kaz. zak.

Razprava je bila v sredo v razpravni dvorani okrožnega sodišča št. 79. Vodil jo je kot predsednik sos. Ivan Brelih. V senatu sta sodelovala še sos. Josip Baričevič in Fran Gorečan. Obtožnico je zastopal državni tožilec France Sever, obtoženca pa je zagovarjal v imenu odvetnika Vovka odvetniški pripravnik Hervatin.

Obtoženec F. P. je 46 let star in oče dveh otrok. Kot strojevodja je uslužben že 22 let. Prej je dolgo let služboval na Jesenicah, kjer je užival dober glas in je bil vedno izvrstno ocenjen. Za svoje požrtvovalno službovanje je bil celo odlikovan z zlato kolajno. Ko je prišel v Ljubljano, je delal najprej v pisarni. Sredi lanskega oktobra pa je šel zopet na progo kot strojevodja in je opravljal službo na potniškem vlaku Ljubljana—Zalog.

Kritičnega dne je bil v času trčenja že 15 ur nepretrgoma v službi. Prejšnji večer je peljal potniški vlak št. 625 v Zalog, kjer je potem celo noč premikal. Zjutraj ob 7.10 je odpeljal isti vlak nazaj proti Ljubljani. Ker je bil en tir zatrpan z vagoni, se je vršil promet samo po enem tiru v obe smeri. Zjutraj je vozil po nepravem tiru. Pred odhodom iz Zaloga mu je prometnik dal povelje, naj pri uvozu na ljubljanski kolodvor, ker bo vozil po nepravem tiru, upošteva, če bi signal veleval ustaviti, ročne signale kretničarjev.

Pri prvem, glavnem signalu ga je res čakal nadkretničar J. G., ki mu je zaklical nekaj besed, iz katerih je obtoženec sklepal, da je proga kljub signalu na stoj prosta. Vozil je z 20 km hitrostjo naprej. Bila je gosta megla in se je videlo le kakih 10 m daleč. V dobri veri, da je tir prost do kolodvora, je F. P., ki mu še niso bile znane vse signalne in varnostne naprave na ljubljanskem kolodvoru, prevozil drugi signal, ki je tudi kazal na stoj. Ta signal je namenjen predvsem notranjemu prometu in je posebnost ljubljanskega kolodvora. Okoli 250 m naprej od tega signala pa je nenadoma zagledal pred seboj dve lokomotivi in spremljevalca, ki mu je dajal z zastavico znake, naj ustavi. Njegov trud ni veliko zalegel, ker je razpolagal samo z ročnimi zavorami in bi mu za učinkovito zavrtje morali pomagati z zaviranjem tudi sprevodniki v vagonih.

Pri razpravi se je F. G. branil vsake krivde in se izgovarjal predvsem na meglo, nepravi tir in dovoljenje za vožnjo, ki ga je prejel od službujočega nadkretničarja. Razen izpovedi prič je bilo prebrano tudi obširno mnenje izvedenva inž. Zelenka. Ta je med drugim ugotovil, da so zaradi zastarelosti in pomanjkljivosti ljubljanskih kolodvorskih naprav vedno precejšnje težave, ki otavijo na osebje izredne zahteve.

Predelave ljubljanskega kolodvora niso prinesle olajšanja, le nekaj več prostora. Ljubljanski kolodvor je zastarel.

Po govoru branilca so sodniki po kratkem posvetovanju strojevodjo F. P. oprostili.

†

Nepričakovano nas je za vedno zapustil naš ljubljeni soprog, skrbni, dobri oče, gospod

KOCMUR JANEZ

BIVŠI RAVNATELJ OUZD V POK. IN BIVŠI OBČINSKI SVETNIK

K večnemu počitku ga bomo spremili v soboto, dne 21. avgusta 1943 ob ½5. uri popoldne z žal — kapelice sv. Janeza — na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 19. avgusta 1943.

Globoko žalujoči:
ALOJZIJA, soproga
IVAN, ALOJZIJ, EMIL in MIHA, sinovi
in ostalo sorodstvo

P. G. Wodehouse: 55

MALA PEPITA

Radi svoje lege je bila kaj pripraven kraj za dečka, zalezovanega od zločinskih ugrabljačev, ki so utegnili priti vsak trenutek, čeprav sredi noči. Okno, ki ji je dajalo svetlobo in zrak, je bilo preozko, da bi bil mogel odrasel moški zlesti skozenj, in edini vhod je bil skozi mojo sobo. Vsekako je bila »mala Pepita« tu vsaj ponoči varno spravljena.

Radovednost dečkov k sreči ne traja večno. Njih živahni možgani se hranijo največ s sedanjostjo. Zato se je razburjenje, ki sta ga povzročila Buckov nastop in Ogdenovo izginjenje, v nekaj dneh docela poleglo. Čez teden dni ni nihče več govoril ne o tem ne o onem, in življenje v zavodu je teklo spet po starem tiru.

Zame pa se je bila prav zdaj pričela doba duševnega nepokoja, kakršnega nisem prej nikoli poznal. V zadnjih petih letih je bilo moje življenje tako blag in enoličen tok, da sem bil zdaj, ko me je sukalo med brzicami, ves zbegan in zmeden. Zamotanost mojega položaja je bila tem večja, ker je stala sredi mojega malega sveta v Sansteadhousu ženska, in to prav tista, ki bi se je bil moral skrbno ogibati, če bi bil hotel spet zadobiti notranji mir.

Moja čuvstva do Cintije so bila v tem času taka, da jih vobče ni bilo moči razčleniti. Bili so trenutki, ko sem se oklepal spomina nanjo kot edine trdne in zanesljive opore sredi občega kaosa, in trenutki, ko se mi je zdela neznosno breme. Kak dan bi se bil najrajši predal valovom, drugič pa sem spet čutil v sebi voljo, braniti sieherno ped svojih postojank. Toda vsak dan se mi je zdel položaj obupnejši od včerajšnjega.

Ponoči, kadar nisem mogel spati, sem si časih ponavljal, da bi bila moja borba lažja, če bi mogel vsaj za minuto videti Cintijo ali kaj zvedeti o nji. Baš njeno popolno izginjenje iz mojega življenja je delalo mojo stisko tako hudo. Ničesar nisem imel, kar bi mi pomagalo v boju.

In evo, kakor v odgovor na svoje misli in želje sem nekega jutra dobil od Cintije pismo.

Pismo, ki me je osupnilo. Človek bi bil rekel, da mora biti med nama telepatična zveza.

Pismo je bilo od sile kratko.

»Dragi Peter — nekaj te moram vprašati. Zadostuje malo besed. Namreč: ali so tvoja čuvstva do mene še tista, kakor so bila? Ne povem ti, zakaj te vprašujem; vprašujem te, evo. Kakršen koli bo tvoj odgovor, najinega prijateljstva ne more izpremeniti; zato bodi docela odkrit. — Cintija.«

Neutegoma sem sedel za pisalno mizo, da ji odpišem. Njeno pismo, ki sem ga prejel baš v takem trenutku, me je bilo globoko presunilo. Bilo je takisto, kakor če pride ojačenje, ko si v duhu že čutil poraz. Napolnilo me je z zaupanjem vase, tako da sem se znova začutil močnega, zmožnega boriti se in zmagati. Vsa ta negotovost me je utrujala, zato sem bil proti Cintija res odkrit. Povedal sem ji, da se moja čuvstva niso izpremenila, da jo še vedno ljubim in da ne ljubim nikogar razen nje. Kakor zdaj vidim, je bilo pač pismo, napisano v trenutku živčne potlačenosti; takrat pa se mi je zdel odkritosrčen izraz mojih pravih čuvstev.

Vendar samo zato, ker sem si v prenapetem trenutku domišljal, da se imam spet v oblasti, še ni bilo konec boja; tega sem se z muko zavedel, ko sem odnesel pismo na pošto in na povratku srečal Audreyo, kajti ob pogledu nanjo me je razburjena zona opomnila, da je ojačenje v bitki pač le ojačenje, ne zmaga.

Ta mah sem prvič začutil nekakšno nejevoljo zoper njo; nejevoljo, ki ni imela pravega vzroka, tako da se natančnejši preizkušnji ne bi bila mogla upirati. A bila je tu, in to mi je zadostavalo, da sem se čutil podprtega. Zalotil sem se, da ljubujem nemiru, s katerim me je bil navdal pogled nanjo, in da jo gledam s kritičnimi in sovražnimi očmi. Kdo pa je bila, da bi takole zasužnjevala odraslega človeka? Čar ženske obstoji samo v domišljiji očaranih; če bi se imeli moč prepričati, da ga ni, bi bili rešeni. To je zgolj vprašanje krepke volje in mirne razumnosti. Gotovo so tudi za Kleopatrinih dni živeli Egipčani preprostega uma in čvrstega duha, ki niso mogli razumeti, kaj ljudje vidijo v kraljici, da jo tolikanj občudujejo.

Med takim modrovanjem sem se ji odkril, ji kratko voščil dober dan in šel mimo nje, prava podoba poslovnega človeka, ki mu je škoda vsake minute.

»Peter!«

Tudi poslovni človek, ki mu je vsake minute žal, mora obstati, kadar ga kdo ogovori; drugače bi se utegnilo zdeti, da hoče pobegniti, ne glede na to, kaj bi rekla vljudnost.

Urejuje Josip Zupančič. — Za Narodno tiskarno Fran Jeran. — Za inseratni del lista: Ljubomir Volčič. — Vsi v Ljubljani